

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Keskkonnaministeeriumile

Teie: 21.07.2022 nr 15-4/22/3383

Meie: 5.09.2022 nr 1-5/22/5541

Täiendavad ettepanekud metsanduse arengukava 2030 KSH aruande täiendamiseks

Saadame oma 16. augusti kirjas nr 1-5/22/5528 lubatud täiendavad tähelepanekud metsanduse arengukava KSH aruande eelnõule.

Euroopa Liidu elurikkuse strateegia seab lähtuvalt Pariisi kliimaleppes eesmärgiks, et aastaks 2030 on Euroopa elurikkus taastumise teel. Selleks on elurikkuse strateegias seatud kolm peamist eesmärki:

1. Kaitsta õiguslikult vähemalt 30 % ELi maismaast ja 30 % ELi merealadest ning lõimida tõelisse üleeuroopalisse loodusvõrgustikku ökoloogilised koridorid.
2. Kaitsta rangelt vähemalt kolmandikku ELi kaitsealadest, sealhulgas kõiki ELis veel alles olevaid loodus- ja põlismetsi.
3. Hallata kõiki kaitsealasid tulemuslikult ning määrata selleks selged kaitseeesmärgid ja -meetmed ning seirata neid asjakohaselt.

Hetkel ei ole MAK2030 eelnõus ega ka KSH aruande eelnõus selgelt välja toodud, kuidas plaanitakse neid eesmärke täita. Kuna mets saab Eestis olla üheks põhiliseks koosluseks, mille arvelt vajalikud lisakaitsealad moodustatakse, siis tuleb EL elurikkuse strateegias toodud eesmärke kindlasti käsitleda. Praegu on aga MAK 2030 tekst elurikkuse strateegiaga vastuolus, sest näeb ühe mõõdikuna ette majandusmetsade osakaalu säilimist tänasel tasemel. KSH aruandes sellele ei osutata, toodud on vaid asjasse mittepuutuv viide lageraielankide liitumise kohta. Samuti ei ole üks-üheselt üle võetud ei KSH ega MAKI 2030 eelnõusse kohustust võtta range kaitse alla kõik säilinud loodus- ja põlismetsad.

Nii EL elurikkuse strateegias kui metsastrateegias on rõhutatud vajadust propageerida loodussõbralikku metsandust. Metsastrateegias on lausa eraldi välja toodud, et lageraiete rakendamisega tuleb olla ettevaatlik ning neid tuleks rakendada nõuetekohaselt põhjendatud puhkudel. MAK 2030 eelnõu mõõdikute seas ei ole paraku aga lageraiete vähendamist ette nähtud, kuigi KSH aruanne sellele ekslikult viitab.

Elurikkuse strateegia näeb ette, et 30 % ebasoodsa kaitsestaatusega elupaikadest ja liikidest saavutab soodsa kaitsestaatuse või vähemalt näitab positiivset suundumust eesmärgi täitmisel. Hetkel on ainult kahe loodusdirektiivi metsaelupaiga seisund hinnatud

soodsaks¹. Samal ajal on Euroopa Komisjon alustanud Eesti suhtes rikkumismenetluse seoses raietega Natura 2000 võrgustikus. Hetkel ei käsitle MAK 2030 eelnõu ega KSH aruande eelnõu tekkinud probleeme ja võimalusi neid lahendada nii, et elurikkuse strateegia eesmärgid saaksid täidetud. Euroopa Liidu metsastrateegias on toodud järgmist: *“Ka asjaomase õigustiku puudulik rakendamine võib kaasa tuua metsa seisundi halvenemise või takistada metsa kaitsestaatuse parandamist. Komisjon püüab parandada nõuete täitmise tagamist liikmesriigi tasandil /.../ kasutades asjakohastel puhkudel rikkumismenetlust. Komisjon on alustanud rikkumismenetlusi seoses metsandustegevusega, millega on rikutud elupaikade ja linnudirektiivi, keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi, ELi puidumäärust ning keskkonnateabele avaliku juurdepääsu direktiivi.”* Kuna Euroopa Komisjon peab metsaelupaikade kaitset ilmselgelt prioriteediks, siis tuleb rikkumismenetlust kindlasti metsanduse arengukava koostamise raames käsitleda, analüüsida põhjuseid, miks selline olukord tekkis ja vältida võimaliku trahvi määramist Eesti riigile.

Kliimamuutuste leevendamisest rääkides leidub aruandes laiemas kontekstiga seostamatuid mõttearendusi. Näitena olgu lk. 53 leitav “LULUCF analüüsi andmetel seob metsamaa 2020-2040 antud stsenaariumi korral enim süsinikku, kuid ka selle korral on süsiniku sidumisvõime lõplik ning mingi aja möödudes peatub.” või lk. 54 kirjas olev “Eeldatakse et kliimamuutused toimuvad prognoositud suunas. Kliimamuutustega tegelemisel võib suurendada surve ehitada avalikud jm hooned puitehitistena, et läbi selle vähendada betoonist hoonete jalajälge.” Pariisi leppe täitmiseks on vajalik ülepindne heitmete piiramise raamistik, mille otsesim väljendus on Euroopa Liidu FitFor55 pakett. Selle osaks olev LULUCF määruse riiklike eesmärkide jaotus peaks olema esmane mõõdupuu kliimamõjude üle otsustamisel.

Teeme MAK 2030 KSH aruande täiendamiseks järgnevad ettepanekud:

- MAK 2030 KSH aruandes tuleb kindlasti analüüsida arengukava vastavust EL elurikkuse strateegiale ja metsastrateegiale, tuua välja, kas ja kuidas arengukava neis seatud eesmärgid täidab ning anda konkreetsed soovitused arengukava täiendamiseks. Näeme, et see viimane on kindlasti vajalik, et viia MAK 2030 EL elurikkuse strateegia ja metsastrateegiaga vastavusse.
- Teeme ettepaneku käsitleda eelpool viidatud rikkumismenetlust ja selleni viinud asjaolusid ning näha ette meetmed olukorra lahendamiseks.
- KSH aruandes tuleb kliimamõjude kontekstis käsitleda esmajoones LULUCF määruse riiklike eesmärke ning analüüsida, kuidas MAK 2030 neid täidab. Vajadusel tuleb anda konkreetsed soovitused arengukava täiendamiseks. MAK on riigitasandi arengukava, mis peab vältimatult olema kooskõlas ning panustama parimal võimalikul moel riiklike kohustuste täitmisesse.

1

Mõistame, et nii EL elurikkuse strateegia, metsastrateegia kui ka LULUCF määrusest tulenevad kohustused on hiljutised, lisandunud peale MAK koostamise protsessiga alustamist, samamoodi algatati viidatud rikkumismenetlus peale MAKi koostamisega alustamist. MAK koostamine on siiski avatud kuni arengukava lõpliku kinnitamiseni ja eelviidatud strateegiad jt protsessid väga olulised suunanäitajad, mistõttu nende käsitlemine ning nendega arvestamine Eesti riigitasandi arengukava koostades on vältimatult vajalik.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Laura Uibopuu
Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator